

باید فضای گفت‌وگو را حفظ کنیم

رئیس کمیسیون حاکمیت شرکتی و مسوولیت اجتماعی بنگاه‌های اتاق ایران، وضعیت تجارت خارجی ایران پس از تحریم‌ها را بررسی کرد.

زدودن فضای بی‌اعتمادی در روابط بین‌المللی و بازگرداندن اعتماد به دو طرف مهم‌تر از رفع تحریم است.

روزی نیست که خبری از رفت‌وآمد هیات‌های تجاری روی خروجی خبرگزاری‌ها قرار نگیرد. گویا بازار گفت‌وگوی هیات‌های تجاری این روزها بیش از هر وقت دیگری گرم است. این امر دلخوشی‌هایی را نیز هم برای تجار و هم برای تولیدکنندگان در پی داشته است. هرچند برخی کارشناسان به مقابله با رویکردهای خوشبینانه در این رابطه پرداخته‌اند و معتقدند نباید در این رابطه شتابزده رفتار کرد. با این حال دیپلماسی‌ای که دولت یازدهم در پیش گرفته است، در تلطیف روابط سیاسی بسیار تأثیرگذار بوده است. همین امر سبب شده تا فضای گفت‌وگو در روابط تجاری گشوده شود. هرچند رفت‌وآمد هیات‌های تجاری به امضای قرارداد منجر نشود، از این منظر که فضای گفت‌وگو را با سایر کشورها گشوده، نقطه بسیار مثبتی در آینده تجاری کشور خواهد بود. با این روند امید می‌رود الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی نیز تسهیل شود. هرچند این امر نیازمند تامین پیش‌زمینه‌هایی در تجارت کشور است که باید در اسرع وقت به آن پرداخته شود. در این رابطه فاطمه دانشور، رئیس کمیسیون حاکمیت شرکتی و مسوولیت اجتماعی بنگاه‌های ایران و نائب رئیس کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران معتقد است توافق هسته‌یی به خوبی توانسته است فضای گفت‌وگو را در روابط تجاری برقرار کند. به عقیده فاطمه دانشور، گفت‌وگوی هیات‌های تجاری فضای مغتنمی است که باید آن را حفظ کرد. در ادامه مصاحبه با فاطمه دانشور عضو هیات ریسه اتاق ایران در این خصوص را می‌خوانید.

با توجه به اینکه سال‌هاست امکان‌سنجی عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی مطرح است، آینده این مساله را در فضای جدید تجاری ایران چطور ارزیابی می‌کنید؟

عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی مقوله‌یی نیست که به راحتی بتوان در خصوص آن پیش‌بینی کرد. پذیرش تقاضای ایران برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی مستلزم فراهم کردن زیرساخت‌های لازم است که از آن جمله می‌توان به بهبود فضای کسب‌وکار، برقراری تعامل سازنده میان دولت و بخش خصوصی برای شناسایی و رفع موانع تولید و تجارت اشاره کرد. با وجود شرایط فعلی حاکم بر بخش تولید، محصولات داخلی از رقابت‌پذیری کافی برای عرض اندام در بازارهای بین‌المللی برخوردار نیستند از این رو ارتقای سطح کیفی تولید و بهبود شرایط بنگاه‌ها غیرقابل اجتناب است.

از سوی دیگر عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی مستلزم بهبود روابط بین‌الملل است. چراکه یکی از مهم‌ترین مشخصه‌های عضویت در این سازمان این است که کشورهای عضو محدودیت روابط نداشته باشند و دروازه‌های آنها به روی تمام کشورها باز باشد. با به ثمر رسیدن توافق هسته‌یی این امیدواری وجود دارد که روابط سیاسی نیز بهبود یابد و این امر می‌تواند دریچه‌یی به سوی بهبود روابط تجاری نیز باشد. با این حال نمی‌توان به این موضوع خیلی خوشبین بود. چراکه بهبود روابط تجاری به پیش‌شرط‌هایی نیاز دارد که باید در اسرع وقت فراهم شود.

به عنوان نمونه ارتقای سطح گمرک ایران از مولفه‌های کلیدی پذیرش درخواست ایران برای عضویت در سازمان تجارت جهانی است. کوتاه کردن روند ترخیص کالا در گمرک و تسهیل فرآیند صادرات و واردات کالا از جمله پیش‌شرط‌های ضروری برای تحقق عضویت ایران در WTO است.

مهم‌ترین مساله در این خصوص، در اختیار داشتن استراتژی و برنامه مشخص و حرکت در جهت استراتژی است. چراکه تلاش‌های جسته و گریخته در این خصوص به سرانجام نخواهد رسید.

دیپلماسی دولت یازدهم با بهبود روابط سیاسی و توفیق در مذاکرات هسته‌یی خوشبینی‌هایی را در خصوص

بهبود روابط تجارت بین‌الملل ایجاد کرده است. به‌طور کلی عملکرد دولت یازدهم را در این رابطه چطور می‌بینید؟

اهتمام ویژه دولت یازدهم برای ارتقای سطح گمرک ایران از جمله عملکردهای قابل دفاع این دولت است. مسعود کرباسیان، رییس کل گمرک بارها اعلام کرد که رتبه ایران در زمان تحویل گمرک به دولت رتبه خوبی بود اما این رتبه به ۱۰۳ و پس از آن به ۱۲۶ رسید اما با تغییر رویکرد گمرک ایران در دولت یازدهم و الکترونیکی شدن تعداد زیادی از گمرکات به‌ویژه در مناطق مرزی، در حال حاضر براساس آمارهای سازمان جهانی گمرک رتبه گمرک ایران با ۶۳ پله صعود به رتبه ۶۳ رسیده است. الکترونیکی کردن تعدادی از گمرکات اصلی تحت عنوان سامانه یکپارچه گمرکی، استفاده از فناوری‌های نوین و حمایت‌های دولت از تسهیل فرآیند گمرکی در کشور به کاهش رتبه ایران کمک کرده است هرچند این به معنای رضایت تجار از وضعیت گمرک کشور نیست چراکه همچنان با مشکلات زیادی دست به‌گریبان هستیم.

با توجه به اینکه سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ در هشت سال گذشته مورد بی‌مهری و بی‌اعتنایی قرار گرفته است، هم‌اکنون ما در زمینه تجارت جهانی در چه مرحله‌ای از این سند قرار داریم؟

مقوله الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی متأسفانه در دولت قبل با بی‌مهری‌های فراوانی مواجه شد به‌گونه‌ای که این امر به دست فراموشی سپرده شد اما خوشبختانه وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت یازدهم یکی از برنامه‌های اصلی خود را تلاش برای تحقق عضویت در WTO قرار داده است.

به‌گونه‌ای که مهندس نعمت‌زاده دستور داده است تا روند الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی با جدیت پیگیری شود. از سوی دیگر وی «تلاش برای الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت» را نیز در برنامه‌های خود در وزارت صنعت گنجانده است. وی همچنین در اجلاس پارلمانی سازمان تجارت جهانی حضور یافت که نشان‌دهنده جدیت دولت یازدهم برای تحقق عضویت ایران در WTO است.

از جمله دستورات ویژه وزیر صنعت، معدن و تجارت به رییس سازمان توسعه تجارت روان‌سازی فرآیندها و حذف تشریفات و مقررات زائد در امور صادرات و واردات، توسعه همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه با دیگر کشورها، حمایت از توسعه بنگاه‌های تجاری و افزایش توانمندی آنها برای حضور فعال در بازارهای جهانی، تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی، کمک به ارتقای مهارت‌های علمی و تخصصی صادرکنندگان و بنگاه‌های تجاری و مواردی از این دست بود که همگی در راستای تلاش دولت برای احقاق عضویت ایران در WTO است.

آیا می‌توان با توجه به تحریم‌هایی که به ایران تحمیل شد به تحقق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ در زمینه تجارت جهانی امیدوار بود یا خیر؟ چه راهکاری ارائه می‌دهید؟

تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان مقوله‌ای نیست که یک‌شبه اتفاق افتاده باشد و حال نیز نمی‌توان توقع داشت که یک‌شبه مرتفع شود. تحریم‌هایی که امروز شاهد آن هستیم طی سالیان متمادی اعمال شده است و رفع کامل آنها نیز مستلزم زمان است. نکته مهم دیگر زدودن فضای بی‌اعتمادی در روابط بین‌المللی و بازگرداندن اعتماد به دوطرف است که این امر بسیار مهم‌تر از رفع تحریم است. چراکه رفع تحریم‌ها گام نخست و اعتمادسازی متقابل گام دوم در بهبود روابط بین‌المللی به شمار می‌رود. هرچند با موفقیت مذاکرات ۱+۵ امروز فضای مثبتی در روابط تجاری ایجاد شده و شاهد اشتیاق بسیاری از هیات‌های تجاری برای ورود به روابط تجاری و اقتصادی با ایران هستیم.

در مقطعی از زمان شرکای اروپایی در صدر شرکای تجاری ایران قرار داشتند که متأسفانه با اعمال تحریم‌های بین‌المللی روابط کمرنگ شد اما اخیراً هیات‌های تجاری مختلفی از آلمان، ایتالیا، فرانسه و... به ایران آمده و احتمال سرمایه‌گذاری آنها در ایران و از سرگیری روابط تجاری افزایش یافته است.

حال که رفت‌وآمدهای هیات‌های تجاری افزایش یافته است، دولت باید چه رویکردی را در پیش بگیرد تا از فضای ایجاد شده بهترین استفاده را ببرد؟

در این خصوص نمی‌توان خیلی خوش‌بین و غیرواقعی هدف‌گذاری کرد. به‌طور مشخص در حال حاضر هیات‌های تجاری کشورهای مختلف در مرحله بررسی شرایط هستند تا امکان همکاری در فضای پس از تحریم را ارزیابی کنند. معلوم نیست چند درصد از این مراودات تجاری بعدها به همکاری‌های دوجانبه تبدیل شود. با این حال باید همواره فضای گفت‌وگو را باز نگه داشت.

وجود چنین فضایی از این جهت که باب گفت‌وگو را در خصوص جایگاه تجاری ایران باز نگه داشته، فرصت

مثبتی به شمار می‌رود. هرچند رسالت اصلی مسوولان در حال حاضر، در درجه اول عارضه‌یابی و سپس
ارایه راهکار است. راهکارهای حاصل از تفکر جمعی که جنبه عملی داشته و قابل پیگیری باشند،
می‌توانند در برون رفت از بحران‌های تولید و تجارت و ارتقای سطح کشور در حوزه تجارت جهانی
تاثیرگذار باشند. در نهایت این راهکارها باید به گوش مسوولان و تصمیم‌سازان این حوزه برسد تا اقدامات
عملی برای بهبود شرایط موجود صورت گیرد.